

Маленький горбань (скорочено)

Спиридон Черкасенко

Квітень. Свято. На вигоні за шахтарською слобідкою весело й шумливо. Дівчатка грають у крем'яхи, а хлопці — у м'яча.

Погожий день викликав із халупки навіть старого колишнього шахтаря діда Антипа. Він сидить на призьбі під вікном, а поряд із ним — онук Павлик. Обоє захопливо спостерігають за хлоп'ячою грою. Павлик захотів теж піти погратися, а дідусь, поглянувши на його горб, променисті й глибокі очі, зніяковів і сказав, що там хлопці можуть його образити. Якщо вже хоче, хай іде до дівчат, дівчата любили з Павликом гратися, слухати його поважну мову, і цікаві казки, тому охоче брали до свого гурту. А казочок Павлик знав багато. Любив, як їх йому розказувала на ніч мама, переживав за бідолашного зайчика, якого Коза-Дерева вигнала з його хатини.

Вночі йому снилися химерні, чарівні сни, які він, маючи добру пам'ять, потім переказував дівчаткам.

Через страшний горб товариші цуралися Павлика, тому він звик бути на самоті. Лагідний світ казок зробив його серце чутливим до всяких пригод, що траплялися створінням малим та беззахисним.

Хлопцям набридло гратися, й вони посварилися за дурницю. Власник м'яча хотів його забрати, але Захарко повалив того на землю й придавив коліном. Павлик заступився за хлопця, а Захарко став йому погрожувати та ображати.

Дівчата покликали Павлика в степ. Хлопчик любив блукати в степовій траві, дивитися на небо, хмарки, слухати пісню жайворонка, складати думки в гарну казочку.

Захарко знайшов жайвороняче гніздечко з відкладеними яєчками. Діти вирішили не чіпати його, а встромити паличку, намітити с й прийти тоді, як з'являться пташенята, щоб позабирати їх.

Павлик сказав, що забирати пташенят не можна, пташка плакатиме. Захарко зло посміявся з нього. Коли діти відійшли, Павлик повисмикував палички. Захарко це побачив, налетів на маленького і горбаня й бив доти, поки той знепритомнів.

Дівчатка покликали діда Антипа, і він відніс онука додому, поклав у ліжку й гірко задумався над долею хлопчика. Дала мати серце, та не дала вроди. А без вроди немає й щастя. Винен же в усьому батько-п'яниця.

Коли прибігла сполохана мати, Павлик уже спав.

Уранці дідусь приволік у хату Захарка, сказав Павликові бити того. Павлик заплакав і вмовляв діда не карати хлопця. Звернувся до свого кривдника й попросив сказати, що той більше не буде битися. Дід пішов за матір'ю розбишакуватого хлопця, а Павлик тим часом просив Захарка пограти з ним у крем'яхи. Коли прийшов дід Антип із Явдохою, Захарковою матір'ю, діти, весело сміючись, грались у крем'яхи. Павлик, побачивши старого, сказав, що Захарко не злий він хороший. Дід Антип посварився на Захарка пальцем і сказав, що має щастя, а тітка Явдоха ласкаво сміялася крізь сльози.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

Часто за зовнішніми, фізичними вадами людини не помічають її добре серце, її розум та кмітливість. Не тільки не помічають а й знущаються з каліки, ображають його. Такий Захарко. Але доброта маленького горбаня Павлика, його сміливість (він не боїться заступитися за слабших!) перемагають зло, пом'якшують жорстоку і поведінку Захарка, роблять щасливою матір цього розбишакуватого хлопчика.